

UN STRĂLUCIT MUSCELEAN, PROFESORUL DAN SIMONESCU MEMBRU DE ONOARE AL ACADEMIEI ROMANE

SILVESTRU VOINESCU*

Într-o dimineață de aprilie aflându-mă în Câmpulungul Muscelului am intrat în casa din strada Matei Basarab nr. 2, unde, cu o sută de ani în urmă s-a născut profesorul Dan Simonescu. Casa mare, de un autentic stil muscelian are pusă la nivelul etajului, spre stradă, de către edilii orașului, o placă din care se poate afla că profesorul Dan Simonescu născut aici, a trăit peste 90 de ani și că a fost membru de onoare al Academiei Romane. Această placă dovedește că pe cununa bătrânului oraș domnesc s-a mai adăugat încă un brilliant alături de cele care au fost: Constantin Gogu, Constantin Parhon, George Oprescu, Constantin Baraschi, Nicolae Cernescu și Dan Barbilian (Ion Barbu). Cred că nu este lipsit de interes să arăt că aici își dorm somnul de veci și academicienii Gheorghe Bengescu și Matei Drăghiceanu, care nu se născuseră însă în Câmpulung.

În casa din Matei Basarab nr. 2 am fost primit cu deosebită amabilitate de inginerul Dragoș Băjan – proprietarul de acum – fiul profesoarei Ecaterina Simonescu Băjan, sora academicianului, fosta profesoară de limba română până la anii pensionării, la Liceul Dinicu Golescu.

Cum am trecut pragul am simțit atmosfera intelectuală pe care o simțeam de fiecare dată când intrăm în casa din strada Grădina Icoanei nr. 105 A în care a trăit profesorul Dan Simonescu până în ultima clipă. Atât domnul cât și doamna Băjan s-au bucurat în modul cel mai sincer când au aflat că mă interesez de familia Simoneștilor. Mi-au arătat fotografii de familie și mi-au vorbit despre bunicul Iancu Simonescu, de fel din Sulsănești (sat al comunei Mioarele), administrator financiar care împreună cu soția sa Ecaterina au avut 17 copii, dintre care 11 au ajuns la maturitate, cinci băieți și șase fete, slujind fiecare în felul său patria. (Constantin Simonescu general, a căzut eroic în fruntea unității pe care o comanda la Cotul Donului, iar Vladimir, colonel, a căzut în același mod la Oarba de Mureș). În fotografia pe care a avut amabilitatea să mi-o dăruiască, Ecaterina și Iancu Simonescu sunt în mijlocul copiilor și al ginerilor pe care i-a avut până la data aceea, printre care și soțul fiicei lor Marga, generalul Theodor Nicolau, fost prefect al județului Muscel.

Dan Simonescu a făcut gimnaziul la Dinicu Golescu, la „o aruncătura de praștie” de casă, iar clasele superioare la liceul I. C. Bratianu din Pitești. În anul 1921,

* Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, Pitești.

adică la 19 ani era student la Facultatea de Litere din București, pe care a absolvit-o în 1925. Lucrarea sa de licență „Viața literară și culturală a Mănăstirii Câmpulung (Muscel) în trecut” susținută la Ion Bianu în 1925, a fost tipărită la Tipografia Gh. N. Vlădescu și Fiul din Câmpulung în 1926.

Doctoratul si-l va susține în anul 1938 cu o lucrare unică în cultura românească și de notorietate europeană privind epoca fanariotă și ceremonialul bizantin: „Literatura română de ceremonial. Cronică lui Ghiorgachi. 1762 Studii și text”. Lucrarea, pentru care trebuise să facă cercetări și studii de documentare la Atena, Constantinopole și Paris, a fost notată cu „Suma cum laude”.

Cu studiile superioare terminate este îndemnat către învățământul universitar de către profesorii Ion Bianu și Nicolae Cartoian, cărora le va fi un statornic colaborator și un demn continuator în domeniile bibliografiei și literaturii românești vechi.

Articolul meu nu-și propune să realizeze o biografie a profesorului Dan Simonescu. De aceea, în cele ce urmează, mă voi ocupa de legăturile pe care Dan Simonescu le-a avut cu Câmpulungul lui drag și, după 1964 cu Biblioteca Județeană Argeș și cu autorul acestor rânduri.

Încă din timpul licenței tânărul Dan Simonescu a fost fascinat de istoria deosebit de bogată a orașului sau. În mijlocul istoriei orașului s-a aflat adesea ctitoria lui Negru Vodă ridicată – după inscripțiile săpate în piatră, aflate aici – la anul 1215. Aici a instalat Matei Basarab tiparnița, adusă de la Kiev și care între 1635 și 1650 a tipărit patru cărți, aici a fost unul dintre cele mai puternice centre de copiiști din evul de mijloc al Țării Românești. Printre egumenii de aici s-au aflat și cărturari de seamă cum au fost Nicodim Belețeanu sau arhieriei Filaret Apamias și Ioanichie Evantias. În sfârșit, de la mănăstirea Negru Vodă s-au ridicat chiriarhi de seamă, cum au fost Grigorie ajuns episcop de Buzău între 1668 și 1691, Dionisie ajuns în 1672 mitropolit al Ungrovlahiei sau Daniil Topoloveanu, episcop de Buzău între 1716 și 1719 iar din acest an până în 1732 mitropolit al Țării Românești.

Toate aceste aspecte și multe altele, l-au hotărât pe studentul Dan Simonescu să se ocupe în teza sa de licență de bogatul trecut cultural al acestui strălucit așezământ monahal românesc. Teza sa s-a bucurat de un binemeritat succes, rămânând până azi lucrarea de referință pentru un important capital al orașului Câmpulung.

Preocupările sale privind trecutul istoric al capitalei județului Muscel l-au făcut să se întâlnească și să se apropie tot mai mult de Constantin Rădulescu-Codin, revizor școlar de Muscel, socotit pe drept cel mai important folclorist din Muntenia, care scrisese mult despre Muscel și care își propusese să facă o monografie a Câmpulungului. Inițiativa lui Codin începe să prindă viață chiar în anul când Dan Simonescu și-a susținut licența.

Rădulescu-Codin își intitulează cartea „Câmpulungul Muscelului istoric și legendar... însoțit de călăuza vizitatorului...” încă de la începutul introducerii, autorul vorbește despre „... tânărul de mare viitor, cu o pricepere și o putere de muncă cum rar se întâlnesc, studentul Dan I. Simonescu, cu care, de-mi va ajuta bunul Dumnezeu și iubitorii de cultură, voi da la lumină, destul de completă, monografia orașului nostru...”. De aici rezultă că Rădulescu-Codin îi cunoaște bine pe Dan Simonescu. Acesta colaborase la prestigioasa revistă „Prietenul nostru”, cu apariție lunară scoasă de Codin. Din articolul „Un vechi manuscris al Mănăstirii Câmpulung” pe care Dan

Simonescu îl descoperise la Academia Română, publicat în Prietenul nostru pe lunile august-septembrie 1924 -p. 13-15, ne putem da seama cu câtă competență scrie tânărul student despre un pomelnic din „... luminatului Domn Constantin Brâncoveanu B... V... și a prea sfințitului Kyr Antim Ivireanul...”.

Încă din toamna anului 1925, editorul lui C. Rădulescu-Codin, Ion N. Staicu, începe tipărirea cărții în tipografia lui Gh. N. Vlădescu. Codin scria și dădea editorului capitol după capitol. În aprilie 1926, C. Rădulescu-Codin moare subit din cauza unei angine pectorale la numai 51 de ani. Cartea era departe de a fi terminată și Staicu se gândea la cheltuiala lui și la valoarea a ceea ce se tipărise până atunci.

Editorul, om de bună credință, dă la sfârșitul volumului care are 288 de pagini, în afară de planșe și hărți, o „Notă informativă” care dezvăluie un fapt cu totul necunoscut din viața lui Dan Simonescu. „Monografia de față... are și ea istoricul ei și-și datorește apariția muncii și concursului mai multora.

Ca editor mă simt obligat să dau toate lămuririle...

Manuscrisul lui Codin ajungea – scris gata pentru tipar – până la Călăuza vizitatorilor, fiind scrisă și o parte din aceasta. Restul, rămăsese îngrămadit în niște note și impresii, scrise cu creionul, pe mai multe pagini de caiet.

Rugămintea mea și a Doamnei Maria Rădulescu-Codin, a găsit sprijin în bunătațea dezinteresată și priceperea d-lui Dan Simonescu, care lua asupra-și conducerea și îngrijirea tipăririi mai departe. La București, făcea, neobosit, corecturi, îndreptări și adăogiri. Nu a știrbit însă întru nimic fondul, rămas de la regretatul Codin. Chiar în restul, nescris gata pentru tipar, a căutat să rămână tot în cadrul și spiritul operei, începută de Codin Rădulescu, chiar acolo unde nu era de aceeași părere. Sfârșitul cărții s-a lucrat conform unui plan rămas de la Codin în tabla de materii, scrisă încă fiind în viață.

În acest sens cartea se înfățișează cu unitate deplină.

Mulțumesc pe această cale d-lui Dan Simonescu, pentru partea D-sale de muncă la apariția acestui volum.

Editor, (ss) Ion N. Staicu

Câmpulung, 11 Iulie 1926“

Personal, l-am cunoscut pe profesorul Dan Simonescu în iarna anului 1955, în perioada ianuarie-martie, când eram șeful Bibliotecii Raionale Topoloveni și am făcut primul curs de bibliotecari. Orele se țineau în clădirea din Izvor 2 unde era Școală Tehnică de Bibliotecari, deasupra Teatrului Municipal din București. Tot atunci am avut șansa să-i cunosc pe N. Georgescu-Tistu, pe Mircea Tomescu, pe Ștefan Gruia – care era director al direcției bibliotecarilor din Ministerul Culturii și apoi redactor șef la „Călăuza bibliotecarului”, actuala „Bibliotecă” și pe Atanasie Lupu – șeful serviciului metodic din Biblioteca Centrală de Stat, toți trecuți în lumea umbrelor, dar cărora le păstrez și acum o foarte proaspătă amintire.

De Dan Simonescu ne-am apropiat din anul 1980 când am sărbătorit centenarul bibliotecii noastre și când cu amabilitate mi-a scris prefața la volumul „Argeșeni în spiritualitatea românească”. În anul 1981 a fost invitatul de onoare la „Zilele bibliotecii”. Pe 6 iunie 1981 mi-a scris câteva rânduri din Câmpulung pe o carte poștală ilustrată „... Vizita din 4 iunie îmi vine mereu în suflet. A fost totul foarte bine. Cercetarea bibliotecii mi-a adus mari satisfacții și de mare folos mie. Calde mulțumiri

pentru programul zilei și calde salutări prietenești. Dan Simonescu“.

În anii care au urmat am avut numeroase schimburi de scrisori dintre care păstrez peste 20. Dintre acestea opt le-am publicat în volumul al doilea din lucrarea mea „O viață printre cărți“*.

Pentru informațiile pe care le conțin și pentru stilul lor cald, voi reproduce aici două dintre ele:

„Dragă domnule director și prieten Voinescu,

Am primit ieri cu mare plăcere imprimatele „Eminesciana 1989“, cât și medalia aniversară a „Centenarei Bibliotecii Județene Argeș“.

Vă mulțumesc mult; le-am admirat, întâi, pentru activitatea Eminesciana, activ și de inițiativă, ca întotdeauna; al doilea, pentru ingeniozitatea medaliei; fericita coincidență între cele două centenare, Eminescu - Creangă.

Aseară (miercuri, 5. VII) am fost invitați, eu cu soția, la Operă, premiera, „Eminescu“, libret de Gh. Buluță, muzica Paul Urmuzescu. Lume bună, multă elegantă (nu ca altă dată la premiere), presa în ființa, toată (autorul textului a lucrat mult timp în presă, „Luceafărul“, „Cărți noi“, versiunile în limbi străine).

Eu înaintez în vârstă, dar nu și în bătrânețe. Lucrez, citesc, mă plimb (nu distanțe mari), primesc vizitele prietenilor care mă înconjoară cu dragoste.

Cunoști revista „Studii și cercetări de documentare“ a Ministerului Educației? Din 1984 sunt în colegiul de conducere științifică al revistei și de atunci public în fiecare număr (2 pe an) câte un articol.

La Constanta a fost un schimb de experiență între bibliotecari: patru foști colegi (studenți ai mei). La sfârșitul acțiunilor a fost o „masă colegială“ și au toastat în sănătatea mea, mi-au scris pe o ilustrată amintiri.

La Câmpulung n-am mai fost la ultimele patru „toamne muscelene“.

Sâmbăta, 8 iulie, țin o conferință la Biblioteca Municipală București, invitat: „Textologia cu aplicare la editarea operelor lui Eminescu“.

Dragă prietene Voinescu, îți mulțumesc din nou pentru sentimentele de simpatie și primește și din partea mea calde sentimente prietenești!

Dan Simonescu

București, 7 iulie 1989“

Tot din anul 1989 este și cealaltă scrisoare în care îmi adresează o rugămintă și îmi dă alte informații interesante.

„Dragă și stimată domnule Director,

Vin cu o rugămintă, pe care, dacă o realizezi, mi-ar face multă plăcere.

Un argeșean mi-a cerut împrumut cele două lucrări despre personalități argeșene – opere de mare importanță pentru cultura românească generală și locală – și mi-a declarat închipuiți-vă! că nu mi le mai dă!!, că el n-are posibilitatea să și le procure!

Fii, deci, bun, ca întotdeauna, să dispui trimiterea lor pe adresa mea: str. Florilor 105 A. Cum vezi, str. Icoanei se numește acum str. Florilor. Numărul casei, al codului și al oficiului poștal a rămas același, adică 105 A, 72128, of. 9.

N-am cuvinte să-ți mulțumesc.

* Volumul I al acestei cărți, are următoarea dedicație: „Memoriei Prof. univ. dr. doc. Dan Simonescu, membru de onoare al Academiei Române distinsul magistrul al generației mele“.

Alătur și rezumatul tezei de doctorat al lui Gh. Buluță.

Aseară mi l-a adus, l-a luat de la Rectorat.

Ai văzut ediția anastatică a lui M. Eminescu, Poezii, 1884, publicată la Editura Academiei R. S. R. 1989.

Editura o dă la cerere și cu aprobarea directorului Constantin Busuioceanu.

Salut pe colaboratorii Dv., iar pentru Dv. păstrez în suflet dragostea mea și prețuirea pe care o meritați.

Cu alese sentimente,

Dan Simonescu

București, 11 septembrie 1989"

Mergând pe linia de astfel de intimități, am să reproduc acum un fragment de câteva rânduri din cartea mea „Argeșeni și musceleni în Academia Română”, apărută la editura Calende din Pitești, în anul 1995.

„...Dar cea mai mare șansă a mea (în relațiile cu profesorul Dan Simonescu) a fost aceea de a mă afla, împreună cu alți admiratori ai ilustrului cărturar, la 11 decembrie 1992, în casa din str. Icoanei 105 A, în ziua când împlinea 90 de ani, și când, la ora 13, președintele Academiei Române i-a comunicat că, în ședința ce încă nu se terminase, a fost ales membru de onoare al acestei înalte instituții științifice. Titlul nobiliar cu care fusese încununat marele cărturar ne-a cinstit pe toți cei de față, care am sărbătorit și cel de al doilea eveniment al zilei, cu lacrimi de bucurie“. (p. 62)

Încheind acest articol, nu pot decât să-mi exprim regretul că, din motive de spațiu editorial, la centenarul academicianului Dan Simonescu, pe care l-am admirat și iubit sincer o generație întreagă de bibliotecari și oameni de cultură, îi aduc un omagiu atât de modest.